

Phòng chống rét và giảm thiểu rủi ro trong chăn nuôi đại gia súc

1. Chuẩn bị chuồng trại, thức ăn và các vật liệu chống rét

Chuồng trại: Đối với chuồng trại cần tu sửa, che chắn để tránh gió lùa bằng cách dùng lá cây cọ, lá chuối hoặc bạt nilon... làm thành những tấm rèm che xung quanh chuồng, đặc biệt lưu ý che hướng gió lùa. Đảm bảo nền chuồng luôn sạch và khô ráo, thường xuyên thay chất độn chuồng, hạn chế việc dội nước vào nền chuồng. Đối với các hộ chăn nuôi chưa có chuồng trại, cán bộ địa phương cần vận động nhân dân tiến hành làm chuồng nhốt để di chuyển đàn gia súc ra khỏi khu vực núi cao, gia súc thả rông về nuôi nhốt, không được thả trâu bò trong rừng trong những ngày mưa gió, rét kéo dài.

Đối với xây chuồng mới cần lưu ý: Chuồng trại đặt ở nơi cao ráo, gần nguồn nước, nằm trong quy hoạch vùng; cửa chuồng hướng về phía nam hoặc tây nam để đảm bảo ánh sáng và độ thông thoáng; nên làm mái chuồng cao 3m, thành chuồng cao từ 0,8 - 1,2 m, nền cao hơn mặt đất 40 - 50 cm, có độ dốc 2 - 3%. Trong chuồng, nên có ô thoáng phía trên để gió lưu thông. Khi đốt lửa sưởi, khói sẽ theo lỗ thoáng ra ngoài, không tích khí độc trong chuồng ảnh hưởng đến trâu bò.

Thức ăn: Chuẩn bị thức ăn dự trữ rất quan trọng vì chỉ khi cung cấp thức ăn đầy đủ trâu bò mới có đủ năng lượng chống lại giá rét. Đối với thức ăn thô xanh cần trồng cỏ, gieo ngô dày, trồng cây thức ăn trên diện tích đất không sử dụng để cung cấp thức ăn thô xanh cho gia súc trong những tháng mưa rét cuối năm. Áp dụng các biện pháp dự trữ, tận thu thức ăn trong mùa đông như rom rạ, ngọn lá mía, các loại bã sắn, bã dứa, cây chuối rừng trộn cám, muối (2 - 3% muối) cho trâu bò ăn; áp dụng các biện pháp kỹ thuật để chế biến như: ủ chua thức ăn, ủ rom với urê,... Bắt đầu vào tháng 11, người chăn nuôi cần chuẩn bị sẵn thức ăn dự phòng cho trâu bò để sử dụng trong 4 tháng tiếp theo. Với một trâu, bò trưởng thành (có khối lượng khoảng 3 tạ), cần chuẩn bị trung bình: 2,5 tạ thức ăn tinh (ngô, bột cám, bột sắn...) và 4 tạ thức ăn thô (rom, cỏ voi, cây chuối, cây sắn, thức ăn ủ chua...), tối thiểu bảo đảm bổ sung 1 - 2 kg cám hỗn hợp/trâu bò trong những ngày giá rét. Nếu có điều kiện cần bổ sung vitamin và các chất khoáng bổ trợ để tăng cường sức khoẻ và khả năng chống đỡ bệnh cho gia súc.

Vật liệu chống rét: Vật liệu chống rét gồm rom, cỏ, lá chuối, bẹ ngô khô để lót nền chuồng; trâu, củi để đốt sưởi; bạt, bao ni lông, phen, nứa để quây, che xung quanh chuồng; chăn, áo, bao tải gai để làm áo chống rét. Nên sử dụng các tấm chăn, áo, bao tải gai đã cũ để làm áo chống rét cho trâu bò.

2. Vệ sinh thú y và tiêm phòng

Đảm bảo vệ sinh chuồng trại sạch sẽ giúp hạn chế mầm bệnh cho trâu bò, đặc biệt khi tiêm phòng tốt cũng giúp trâu bò tránh một số bệnh xảy ra khi thời tiết thay đổi.

- Cần thường xuyên quét dọn vệ sinh chuồng trại, định kỳ phun thuốc khử trùng 2 - 3 tuần/lần để vệ sinh tiêu độc khử trùng. Khi sử dụng bà con chú ý tuân theo hướng dẫn sử dụng của nhà sản xuất.

- Thực hiện tốt công tác tiêm phòng định kỳ, tiêm phòng đầy đủ các bệnh: lở mồm long móng gia súc, tụ huyết trùng trâu bò. Tiêm phòng bổ sung cho gia súc khi đến tuổi tiêm phòng và số gia súc bị tiêm sót trong các đợt tiêm phòng định kỳ.

- Kiểm tra phát hiện kịp thời những trâu bò có biểu hiện bệnh sán lá gan, ký sinh trùng đường máu để tranh thủ tiêm phòng, điều trị vào những ngày nắng ấm.

3. Biện pháp thực hiện khi chống rét

- Người chăn nuôi cần thường xuyên theo dõi dự báo thời tiết để có kế hoạch phòng, chống rét cho trâu bò đạt hiệu quả cao. Tốt nhất những ngày gió rét dưới 15^oC thì nên giữ gia súc ở tại chuồng, không nên cho đi chăn thả.

- Sử dụng rơm rạ, cỏ khô lót chuồng cho đàn trâu bò trong mùa đông sẽ làm giảm đáng kể ảnh hưởng thời tiết lạnh đến gia súc.

- Cung cấp thức ăn, nước uống tại chuồng: Những ngày bình thường, nên cho trâu bò trưởng thành ăn khoảng 25 - 30 kg thức ăn thô và 1,5 kg thức ăn tinh, chia làm hai bữa. Nếu vào ngày rét đậm, rét hại cần điều chỉnh tăng lượng thức tinh khoảng 2 kg để bổ sung năng lượng, giúp trâu bò chống lại giá rét. Chú ý cho trâu bò ăn thức ăn thô trước rồi mới ăn thức ăn tinh và uống nước để trâu bò sẽ ăn thức ăn thô nhiều hơn.

- Pha nước muối cho uống: Pha nước ấm 37 - 38^oC với muối, nồng độ 0,1 - 0,3% (tương đương 10 - 30 g muối/10 lít nước).

- Khi nhiệt độ xuống dưới 12^oC, cần áp dụng phương pháp đốt lửa chống rét và chú ý tới vị trí đặt. Cần đặt khay lửa ở cuối chuồng để khói không tạt vào mặt trâu bò và đặt tránh xa chất độn chuồng, bạt che để phòng bén lửa gây cháy. Bên cạnh đó khi nhiệt độ xuống thấp cần mặc áo chống rét cho trâu bò. Với một chiếc áo, có thể sử dụng cho 1 trâu bò trong suốt mùa, tuy nhiên không nên mặc áo chống rét cho trâu bò cả ngày, lúc trời nắng (thường sau 8 giờ sáng) nên bỏ áo để trâu bò hưởng nắng ấm. Khi mặc áo cho trâu bò, cần chú ý chiều dài áo phủ từ thân đến hết đuôi, chiều ngang vừa đủ choàng qua thân, các dây buộc thắt như khuy áo buộc dưới bụng.

Trong công tác phòng chống rét cho trâu bò, người chăn nuôi càng chủ động hiệu quả sẽ càng cao. /.